

SAMFUND UDEN GUD

EN AMERIKANER SER PÅ RELIGION I DANMARK OG SVERIGE

BOG ANMELDELSE

af Cecilie Rubow

Phil Zuckerman:

Samfund uden Gud. En amerikaner ser på religion i Danmark og Sverige.

228 sider, paperback. Høbjerg: Forlaget Univers. 2008. 249 kr.

Der kan stadig skrives bøger, som Margaret Mead gjorde det i *Coming of Age in Samoa* i 1928. Religionssociologen Phil Zuckerman foretager i denne bog det samme greb i forhold til skandinaverne og deres religion, som Mead gjorde det med hensyn til samoanerne og deres seksualitet. Historien er, at der findes et folk langt borte, som er helt anderledes end os amerikanere, og det er meget heldigt, fordi den måde de er anderledes på viser, at formørkede konservative kræfter hos os tager fejl. Mead fandt den frie seksualitet hos ungdommen i et harmonisk Samoa, Zuckerman har fundet et irreligiøst folk i Skandinavien præget af dyb godhed.

Hvor amerikansk ungdom i 1920'erne i følge Mead er karakteriseret af seksuelt frustrerede dilemmaer, er samoanernes ungdom en ikke specielt svær periode, hvor sex er et naturligt tidsfordriv. Efter denne formel kan man næsten gætte sig til Zuckermans forståelse af danskernes 'samfund

uden Gud'. Hvor indflydelsesrige konservative kristne i USA hævder, at et samfund uden Gud resulterer i tyranni, slaveri, folkemord, kriminalitet og anarki, kan Zuckerman bevidne, at 'hvis der findes en jordisk himmel for verdslige folk kan det meget vel være samtidens Danmark og Sverige'.

Zuckermans projekt er på mange måder rigtig sympatisk. Han er som sekulariseret kulturjøde oprørt over kristen fundamentalisme i USA og de uhørte postulater om, at et samfund uden 'deres' Gud fører til socialt kaos. Han finder en målbar definition på religion som 'troen på overnaturlige forestillinger' og konstaterer, at selvom amerikanerne tror meget mere, både på Gud som en overnaturlig størrelse, på et liv efter døden, samt bibelens bogstavelighed, viser alle statistikker og Zuckermans erfaring fra 14 måneders ophold i Danmark og Sverige, at disse lande udkonkurrerer USA på alle barometre, hvad angår lykke, tryghed og stabilitet.

Det er fascinerende at se en amerikansk kulturkritisk tradition spænde over næsten et århundrede. Zuckerman skriver lige så effektivt og levende som Mead, og kommer med sin såre enkle tilgang til religion frem til flere genuint interessante iagttagelser af skandinavers praksis, ikke mindst deres sommetider forbløffende manglende interesse for Gud. Der er simpelthen nogle af de folk,

Zuckerman interviewer, der aldrig før har tænkt på, om de tror på Gud. Det må de lige overveje. Det er helt nyt for denne amerikaner. At der findes personer med en såkaldt 'tydelig', 'klarhovedet' mangel på overvejelse af selv 'de mest basale religiøse spørgsmål'.

Zuckerman har i forbindelse med udgivelsen udtrykt betænkeligheder ved, at bogen, som er tiltænkt et amerikansk publikum, udkommer på dansk. Det er helt oplagt, at den er en taknemmelig skydeskive fra mindst tre positioner. For det første kan med god ret sige, at netop vi godt ved, at vi lever i et sekulariseret samfund, men at billedet af Danmark som jordisk himmel og utvetydigt sekulært ikke er til at bære i sin strenghed. For det andet kan man anføre, at det ekstremt simple religionsbegreb overser, hvor forskellige ting religion og kristendom kan betyde her til lands, og at en stor del af kirkeligheden og teologien i Grundtvigs, Kierkegaards og det 20. århundredes tradition præcis går uden om Zuckermans fokus på 'det overnaturlige'. For det tredje er der åbenlyse metodiske problemer i udvalget af interviewpersoner og forventningen om at kunne aflæse tro ved korte interviews (de fleste på engelsk), oftest helt uafhængigt af hverdagslivet. Det ændrer ikke på, at bogen er interessant - ikke mindst som en genre.